855 – De Vikingen & het Polypticum – Guido Vandermarliere

Ragnar in Vlaanderen

Kijk jij ook naar de prachtige reeks van de Vikings?
Ragnar Lodbrok in het Oudnoors: *Ragnarr Loðbrók* was een Noorse legendarische held van de Vikingtijd, die veelvuldig voorkwam in Oudnoorse poëzie en legendarische saga's. Ragnar was de plaag van Frankrijk en Engeland en de vader van vele beroemde zonen. Volgens de legende was Ragnar driemaal getrouwd en wel met de schildmaagd Lagertha, de edelvrouw Thora Norgarhjortr en Aslaug.Ragnar werd koning en onderscheidde zich door vele invallen en veroveringen, totdat hij uiteindelijk gevangen werd genomen en vermoord werd door zijn vijand, koning Aele van Northumbria. Zijn zonen namen wraak door een invasie van Engeland met het Groot heidens leger.

Louis de Baecker schrijft in zijn '**Chants historiques de la Flandre, 400-1650'** echter iets anders. Hij schrifjt dat Ragnar lodbrok een Deens koning was die op het einde van de 8ste eeuw en het begin van de 9de eeuw leefde. De saga aan hem gewijd, is volgens hem te vinden in de 'Lettres sur l'islande' door een zekere X. Marmier.
De Backer stelt dat Ragnar in een strijd met de Bretoenen overwonnen werd. Elli, hun koning liet hem in een put vol slangen werpen.

Hjuggu vér met hjörvi!
Hildr var sijnt i vexti
Athr Freyr konûngr félli
J Flœmingja veldi;
Náthi blárr at bita
Blóthi smeltr i gyltan
Högua Kufl at hjaldri
Hartr bengrefill forthum;
Mœr grét morginskœru,
Mörg thá or tafn fékst vörgum.

De schrijvers van het noorden, zegt Marmier, hebben al vele commentaren op dit lied geschreven. Het lied telt 28 strofen.
Prudens van Duyse vertaalde het lied van Ragnar in het Vlaams en dit is te vinden in het Belgisch museum – 1841, V, 14 – 30.
De tiende strofe is gewijd aan Vlaanderen. Ragnar herdenkt de gevechten in de Vlaamse velden

.

Prudensvan Duyse, de grote dichter, die in 1850 de jury van de Kunstprijskamp in Watou voorzat, schreef het volgende over Ragnar:

Ragnar Lodbrog. Yslandsche saga.

ER was eertyds in Gothland een magtig koning, die eene allerbekoorlykste dochter bezat, Thora genoemd; hy had deze den bynaem van Hertinne gegeven, om dat zy alle andere vrouwen, even als de hertin alle andere dieren, in bevallige schoonheid overtrof. De vader beminde haer zeer teeder. Zyne grootste zorg bestond in haer gestadig nieuwe, verstroeyingen en vermaken te verschaffen. Hy had haer een prachtig kasteel laten bouwen, en op een ochtend bragt hy haer het schoonste slangje dat men met oogen kon zien: in Scandinavie was zulk een diertje eene groote zeldzaemheid. Het had een vurig oog, een dun kopjen, en eene blinkende huid; het was zacht en vleiend. Thora ontving het met blydschap, leidde het op een gouden blad, en sloot het in eene kooy; maer al spoedig groeyde de slang, en ja, by elken oogenblik, op eene verschriklyke wyze. Eerst kon men haer in het holle der hand houden, en zy behoefde slechts een zeer klein plaetsje in een hoek der kooy. Thans verbrak zy de deur harer gevangenis, en overreikte de beide uiteinden der zael, en weldra de beide uiteinden van het huis; eindelyk omvlocht zy in hare krachtvolle kronkeling alle de muren van 't kasteel. Met haer groeyde ook het gouden blad; de slang lag daer neêrgehukt op haer goud, met vlammend oog, en schuimenden mond, en verschrikte door haer blik en gesis allen die haer poogden te naderen. De koning werd er voor beangst, en deed door den ganschen lande uitroepen, dat hy zyne dochter ten huwelyk aen hem wilde schenken, die het gedrocht dooden konde. Ragnar, zoon van Sigurd, koning der Denen, hoorde dit zonderlinge geval verhalen en besloot Thora te verlossen. Hy liet zich een in jodenlym gedoopt lederen kleed maken, en, met de lans in de hand, stapte hy naer 't kasteel, door het jonge meisje bewoond. De slang braekte een vloed van vergif tegen hem uit, maer Ragnar, door zyne kleeding beveiligd, dreef haer den breeden degen door de ingewanden. Korts daer na huwde hy de schoone Thora, die hem twee zonen baerde, welke om hunnen moed, even als om hunne sterkte, vermaerd werden. Thora stierf, en Ragnar, om troost over dit verlies te zoeken, ging wyd en zyd oorlogen, alles aentastende wat hem ontmoette, en behield altyd de zege.

Op zekeren tocht komt hy in Norwegen. Zyne reisgenooten stappen aen land, en ontdekken, in eene ellendige hut, een jong meisje, met name Kraka, van eene uitmuntende schoonheid; zy spreken met geestdrift van haer aen Ragnar. Hierop deelt deze overste hun een dier raedsels mede, waervan men zoo vele voorbeelden in de Noordsche gedichten der middeleeuwen vindt. Indien dit meisje, zegt hy, zoo schoon is als gy 't my wilt doen gelooven, breng ze herwaerts; maer zy kome tot my, zoo dat ze ongekleed, en toch niet naekt weze; dat ze niets geëten hebbe, en echter niet nuchter zy; dat ze niet alleen kome, en toch van niemand vergezeld.

Wanneer men dit raedsel aen Kraka mededeelde verstond zy het aenstonds, en om het na te komen liet zy hare lange blonde hairen om haer lyf vallen, en bewondt zich met een visschers net. Zy at daerop een weinig look, en geen enkel man vergezelde haer; maer een hond volgde hare voetstappen. Als de koning haer zag, werd hy op haer verliefd, en nam ze tot vrouwe.

Er verliep eenigen tyd, en Ragnar, dit stille leven moede geworden, rust een schip uit, en gaet, als eertyds, verre zeeën en vreemde gewesten opsporen. Hy bezoekt den koning van Zweden, die hem met groote eerbewyzen onthaelt, en hem in de dischzael op de eerste plaetse doet zitten. Deze vorst bezat eene zeer schoone dochter, met name Ingeborg. Ragnar, by heuren aenblik, vergeet welke banden hem aen Kraka hechten; hy vraegt ze ten huwelyk, en de ondertrouw wordt gevierd. In Denemarken teruggekeerd, ondervraegt hem zyne vrouw, en wil weten wat hem op zynen tocht is wedervaren. - Niets, zegt hy. Driemael doet zy hem de zelfde vraeg, en driemael ontvangt zy hetzelfde antwoord. - Welnu! roept zy uit, ik wete wat er voorgevallen is: gy hebt Ingeborg ten huwelyke gevraegd, en moet ze eerlang trouwen. 'T

zyn uwe reisgenooten niet die my uw geheim verklaerd hebben; ik heb het door drie vogelen vernomen, die gy vast rondom u hebt zien vliegen. Maer doe my dien voorgenomen smaed niet aen; want ik ben niet, gelyk gy tot heden toe geloofdet, de dochter van een armen boer: ik ben Aslauga, dochter van Sigurd, die Fafnir doodde; en ten bewyze van myn gezegde, zal ik eerlang eenen zoon baren, in wiens oogen een drakenbeeld zal geprent staen. Aslaugaes voorzegging werd bevestigd, en Ragnar weigert Ingeborg te trouwen.
Op deze tyding zend de koning van Zweden aen alle de stammen het sein des oorlogs, den schicht die de mannen ten stryde roept; en verzamelt zyne benden, om den smaed, zyne dochter aengedaen, te wreken. Maer, even als hun vader, zyn Ragnars zonen onverschrokken waeghalzen. Reeds dikwyls hebben zy de gevaren getrotseerd; reeds in menigen stryde het bloed doen stroomen. Terwyl hunne broeders wydafgelegene plassen bevaren, vragen de twee oudsten, Agnar en Erik, om zelven 't deensche heir naer Zweden te geleiden. Beide legers trekken tegen elkander op. De stryd vangt aen; Ragnars zonen houden moedig stand; maer, zie! er komt plotseling eene woedende koe op hen af, die door hare zonderlinge sprongen en vreemd geloey hunne makkers verschrikt en de wanorde in het leger brengt. Vruchteloos trachten zy 't te herscharen: niet tegenstaende hunne verdubbelde poogingen, worden zy door de Zweden omringd en overmeesterd. Agnar valt met wonden overdekt. Erik wordt gevangen en ter dood veroordeeld. Op deze tyding weent Aslauga, en hare tranen, zegt de Kronyk, waren bloed, rood en hard als hagelsteenen. Op dit zelfde oogenblik boodschapte men haer dat een ander harer zonen, met de wapens in de vuist, roemryk gesneuveld was, en zy hoorde deze tyding met de fierheid eener spartaensche vrouw aen, doch weende niet. ‘Deze, riep zy uit, heeft heerlyk zynen schild met bloed gewerfd; zoo als het eenen held past is hy gesneuveld, en hy zal tot Odin varen.’
Intusschen was Ragnar in andere gewesten gekomen. Aslauga dryft hare zonen om hunne broederen te wreken, en blaest in hun harte het vuer der gramschap aen: zy zelve wil aen 't hoofd der benden optrekken en hun in Zweden vergezellen. Zoodra beide legers zich in elkanders gezicht bevinden, zoodra de skalden den strydzang aengeheven hebben, laet de zweedsche koning de woedende koe tegen den vyand los. Maer Ivar, Ragnars zoon, had zich eenen boog van een grooten boomtak en zware sterkgeharde pylen laten vervaerdigen. Hy doet zich, door krygsknechten, tot by 't schrikverwekkend dier dragen, en velt het neder. Toen worden de Zweden door den schrik overrompeld, bieden geenen wederstand meer en vluchten. Ragnars zonen vervolgen hen, en bezaeyen den grond met dooden en gekwetsten. Hier na zetten zy hunnen zwervenden tocht voort, en gaen van land te lande, waer zy de sterkten stormderhand innemen, de steden plunderen en de wooningen verdelgen: overal als eenen geesel gevreesd, behalen zy overal de zege. De Saga vermeldt dat zy tot in Zwitserland kwamen, en wel wenschten naer Rome te gaen. Men weet dat Rome de wondere stad der middeleeuwen was: haer naem staet in alle kronyken, en geene dichters die haer niet bezongen. Ongelukkig zyn Ragnars zonen, die zoo vele vloeden en rivieren overgetrokken zyn, onbewust, wat weg in te slaen, om te Rome te komen. Terwyl zy met elkander beraedslagen, en al hunne aerdrykskunde samenbrengen, bemerken zy in de nabyheid eenen man, die een grooten pelgrimshoed draegt en een reisstok met yzer beslagen. Zy roepen hem, en vragen: Wie zyt gy? - Ik ben een pelgrim. - Kent gy dit land? - Ik ken alle de landen die een sterveling kan doortrekken; want ik heb myn leven met reizen doorgebragt. - Zyn wy nog verre van Rome? - Van Rome? riep de pelgrim uit: ziet gy dit yzeren schoenenpaer dat aen myne voeten sluit? en dit andere dat op mynen rug hangt? thands zyn ze versleten: ik kome regelregt uit Rome, en toen ik vertrok waren zy splinter nieuw.

Na dergelyke verklaring waren Ragnars zonen van zulk een lange reis afgeschrikt, en keerden naer het Noorden terug.
Midlerwyl was de oude Lodbrok in Denemarken wedergekeerd en had dikwyls hunne heldendaden hooren verheffen. De roem, welken zy behaelden, doet zyn krygszuchtigen trots

ontwaken: op nieuw wil hy de zeeën overvaren, de gevechten tarten, en als eertyds zynen naem in de drie koningryken van Scandinavien doen weêrgalmen. Weldra is alles binnen de Deensche staten in rep en roer: de smeden bereiden het zware harnas en de spitsige lans: de oversten der stammen brengen hunnen benden in gereedheid, en Ragnar doet twee groote vaertuigen uitrusten. De naburige koningen, by 't vernemen dezer toebereidselen, vreezen een onverhoedschen aenval, en plaetsen wachters op alle hunne grenzen. Doch Lodbrok verklaert dat hy Engeland wil bemagtigen; hy scheept in, en de edele Aslauga, wie een akelig voorgevoel bedroeft, brengt, op 't oogenblik des vertreks, hem eenen wapenrok aen, die Odin toegewyd is, en zoowel aen 't water als 't vuer ondoordringelyk. Ella, koning van Engeland, van Ragnars voornemen onderrigt, trekt hem, met een talryk leger, te gemoet: een woedend gevecht heeft plaets. De Denen doen wonderen van dapperheid. Ragnar ziet zyne krygers, de eene na de andere, rondom hem vallen: krachtvol, en door zyn harnas beschermd, blyft hy weerstand bieden; maer, door de engelsche soldaten omsloten en geperst, wordt hy eindeling overmand en gekluisterd. De koning doet hem in eenen grooten kuil vol slangen werpen, en Ragnar brengt er een geheelen dag in door. De slangen verheffen het hoofd en laten haer geschuifel sissen, maer durven hem niet naderen; want hy draegt nog zyn tooverharnas. Ella doet hem dit ontnemen; terstond omkronkelen de slangen haer slachtoffer. En de oude krygsheld, die hare giftige tongspitsen in zynen boezem voelt rondwroeten, heft zynen doodzang aen.

Als nu Engelands koning de dood van den held vernomen hadde, vreesde hy dat diens zonen er eenen verschrikkelyke wraek over zouden nemen; ten einde hunne gevoelens te kennen, vaerdigde hy tot hen gezanten naer Denemarken af. Deze vinden de vier zonen van Ragnar in eene zael te samen: zy verhalen hun het gebeurde, en wanneer zy zeggen op wat wyze de oude krygsheld het leven verloor, drukt Biorn zoo geweldig het hout eener lanse vast, dat hy er de teekenen zyner vingeren indrukt; Huitserk wringt met zulke gramschap een schaekberd, dat hem 't bloed uit de nagelen springt, en Sigurd, die een mes in de hand hield, snydt zich tot op het been zonder 't gewaer te worden.

Korts daer na, nemen alle vier de wapens op en stevenen naer Engeland. Zy worden geslagen, maer keeren terug om versche benden te halen. Ivar, die de slimste is, verlaet hun en komt Ella vinden: Ik beloof u, zegt hy, nooyt de wapenen tegen u te voeren, wilt gy in uw koningryk my slechts zoo veel gronds geven als een ossenhuid kan beslaen. De koning Ella, die de geschiedenisse van Dido niet kende, grimlacht over een zoo nederige vraeg, en staet die toe. Ivar snydt de ossenhuid in kleine riemen, omspant er eene ruime uitgestrektheid gronds mede, en bouwt er de sterkte van Londen op. Hy lokt, door beloften en geschenken, de byzonderste ingezetenen van het koningryk daer henen, en als hy gelooft op hunne hulp te mogen rekenen, verwittigt hy zyne broeders, dat zy met hun leger zouden komen. Van talryke benden opgevolgd landen zy aen. Ella, door Ivar bedrogen, en door zyne oude wapenbroeders verraden, poogt vruchteloos zich te verdedigen. Ragnars zonen maken zich van hem meester, en doen hem in de hevigste folteringen sterven. Dan keeren zy in Denemarken terug, blyde den dood van hunnen vader gewroken te hebben. Ivar heerschtte nog lange jaren in Engeland, en wanneer hy den dood voelde naderen, gebood hy zynen vrienden hem ter plaetse te begraven waer de kust meest aen de vyandlyke invallen was bloot gesteld; want ik zal nog na mynen dood het ryk beschermen, zeide hy. Zyn wil werd geëerbiedigd, en men verhaelt dat in het jaer 1066, wanneer koning Harold in Engeland aenkwam, hy naby de grafstede van Ivar landde, en in 't gevent sneuvelde. Toen Willem de Veroveraer in Engeland kwam opende men deze grafstede, en men vond er het lyk van Ivar nog ongeschonden in. Willem deed hetzelve verbranden, en niets verzette zich meer tegen zyne overwinning.

Aldus eindigt de Saga van Ragnar, en de naem van dien held is in 't oude Scandinavien den volke in 't geheugen gebleven. In de Yslandsche hutten spreken de boeren nog van die oude tyden, en deze zyn doodzang wordt daer nog gezongen.

I.
Wy streden dapper met de zwaerden,
Niet lang geleên: wy trokken fier
Naer Gothland op, ter nedervelling
Van 't gronddoorgravend monsterdier.
Wy hebben Thora daer verkregen.
De helden noemden, by dien zegen,
My Lodbrok, toen de heidenael,
De sterke draek, in 't bloed versmoorde,
Na ik hem 't ingewand doorboorde
Met blinkend en geteekend stael.
II.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Ik was nog jong, toen deze vuist
Den wolf een ryklyk mael verschafte,
Waer de Oresonddvloed oostwaert bruischt,
Ook aen geelvoetige adelaren,
En havikken, by gansche scharen;
Toen, botsend op den yzren hoed,
Het yzer klonk, en zege kondde;
De zee was maer ééne enkle wonde:
De raven waedden in het bloed.
III.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Wy droegen onze speeren hoog,
Toen ik pas twintig jaren telde,
En woedend steeds den kamp doorvloog.
Acht jarlen storten we in de graven
Ter neêr, by 't Oostlyk Dunahaven.
Wy vingen daer een vetten buit
Den gieren: 't roode zweet, by wellen
Voortgudsend, deed de baren zwellen,
En menig blies den adem uit.
IV.
Wy streden dapper met de zwaerden,
En Hedins vrouw begaf ons niet,
Toen wy de Helsingiers verzonden
Naer Odins somber hofgebied.
Wy streefden voort langs Ifa's baren;
Daer liet de byl zyn wrok bedaren,
En elke wonde een bloedgolf los.
De grond zag rood van bloedrivieren.
Het brandig stael knarstte op pantsieren,
En kliefde door der schilden bosch.
V.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Het heugt my, hoe daer niemand vlood,
Eer Herald by de roeyersbanken,
Al strydende zyn leven sloot.
Nooyt slaekte op 't veld der waterveugelen

Beroemder jarl aen 't ros de teugelen,
En ploegde in zee een vaster spoor
Door 't schuim, tot in de verste haven.
Zoo moedig brak dit hoofd der braven
Alom de legerbenden door.
VI.
Wy streden dapper met de zwaerden.
De schilden, als een last getorscht,
Verwierp het heir, wanneer de boogpyl
Gerigt werd naer der helden borst.
Het zwaerd beet op de Skarpasklippen,
By 't kryggeschrei der veege lippen.
Rood werd der schildemanen boord.
Eer Rafn, de koning, was bezweken,
Dreef uit der helden hoofd by beken
Het bloedig zweet op 't harnas voort.
VII.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Verschriklyk rammelde het houw-
toebrengend stael, eer koning Eisstein
Op Ullars akker vallen zou.
Zy trokken ('t goud mogt hen versieren)
Naer 't rookend mael van felle gieren.
Het stael sneed door den schildendrom,
Als zich de helmen saembevonden.
De purpren wyn der halzenwonden
Vloeyde op de schouders af en om.
VIII.
Wy streden dapper met de zwaerden.
De raven konden voor de kust
Van Einderis een ryklyk voedsel
Verzwelgen, naer hun volle lust.
En de uitgevaste wolven kregen
Spysovervloed van allerwegen.
't Viel moeylyk, toen de zon weêr stond,

Zich voor de pylen te bevryden:
Dit kroost der pees steeg t'allen zyden,
En snorde van de bogen rond.
IX.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Wy zwaeyden 't wondenboorend zwaerd
Voor Bornholm in het rond; en verwden
In 't bloed de schilden saemgepaerd.
Een pylenwolk, den olm ontsprongen,
Brak door der pantsers ringenwrongen,
En Valnar viel in 't strydgeraes,
De grootste koning! de overmanden
Bedekten wyd en zyd de stranden:
De wolf was vrolyk over 't aes.

X.
Wy streden dapper met de zwaerden.
De rustloos aengewassen slag
Ging zonder einde, eer Freir, de koning,
In **Vlaenderland** ter aerde lag.
De wondegriffel, blauw en bloedig,
Beet dan met stalen tanden moedig
In Hognes gouden harrenas.
De maegd kreet om die morgenslachting.
Ryk was de buit, dien doodsverachting
Bezorgde aen 't hongrend dierenras.
XI.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Ik zag daer 't vreesselyke veld
Van Englanes, by Einfers schaetsen,
En honderden ter neêr geveld.
Zes dagen zeilden wy ten stryde,
Eer 't heir verslagen was, en blyde
Vierde iedereen de lansenmis,
Als de ochtendzon op nieuw kwam blinken,
En Valthiof dood moest nederzinken
In 't vechten voor ons grimmig spits.
XII.
Wy streden dapper met de zwaerden:
Er viel een bloedige oorlogsdauw
Van 't scherpe zwaerd in Bardas golven.
Voor d'uitgespannen haviksklauw
Lag 't bleeke lyk: de boogpyl gonsde,
Waer 't stael op borstharnassen bonsde,
Die Svelners hamer had gesmeed
Ten kampe, by de vlam der smidse;
En de uitgeschoten lindwormflitse
Vloog heen, bedekt met doodlyk zweet.
XIII.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Wy hielden, onder 't bylgezwaey,
De borstverweerende oorlogstenten
Vol fieren moed, by Hednings baey.
Toen sleet de hellem van de helden
By 't strydgerammel; mannen snelden
Hervoort, wier onweêrstaenbre kracht
Den echtsten beukelaer doorkliefde.
't Was daer geen zoet gevlei der liefde,
Als waer een bruid de omhelzing wacht.
XIV.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Een vlaeg van pylen stormde rond,
En op de schilden: velen stortten,
Northumberland, op uwen grond.
Men moest geen held, by 't morgenwekken,

Als tegen dank naer 't kampspel trekken.
De glans van 't lemmer blikte wyd.
Het stael scharde op de bekkeneelen.
Ik zag er duizend slagen deelen,
En helden vallen in dien stryd.
XV.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Door Herthiofs alverdelgend stael
Bleef staeg by de onzen, op de Zuider-
Eilandenkust, de zegeprael.
Daer heeft de pylenplas geklettered
Op schilden: Rognwald viel verpletterd.
En by het havikkengeslacht
Deed deze val de smart verwylen.
Die helmenbreker wierp zyn pylen,
In 't vuer verhard, met forsche kracht.
XVI.
Wy streden dapper met de zwaerden.
De lyken lagen opgetast;
De broeders van den gier, de wolven,
Verheugden zich, lang uitgevast,
Om 't zwaerdenspel: de lemmers blonken:
De schilden en harnassen klonken
In Vedras baey, by 't wraekgetier.
Toen viel ten prooy der maegre scharen
Van raven, valken, adelaren,
Held Marstan, koning over d'Ier.
XVII.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Ik zag zoo menig fieren held,
By d'opgerezen storm der zwaerden,
Eens 's morgens in den stryd geveld.
Vroegtydig kwam een scheededoren
Myn zoon het mannenhart doorbooren,
En de onverschrokken Agner zonk
Voor Egils arm: de speeren vlogen
Op 't gryze harnas kromgebogen
Van Hamder: 't zegevaendel blonk.
XVIII.
Wy streden dapper met de zwaerden.
'k Zag Endils kroost met schittrend stael
Den vyand buik en borst doorklieven,
Den wolven tot een lekker mael.
Rood waren al de waterstranden.
't Ging anders toen met vrouwenhanden
Den wyn by Skede ons werd gebragt.
Nu scheurde 't yzer der pantsieren;
Daer zag m', in 't vreeslyk samenzwieren,
De vorstelyke Denenmagt.
XIX.

Wy streden dapper met de zwaerden.
Eens speelden wy met 't blanke spits,
Voor Lindesoere, op eenen morgen:
De vyand was een vorstentrits.
Daer roemden zich maer luttel vromen
Als uit den slag terug gekomen.
Een aental viel voor onze vaen
In d'immergragen muil der wolven:
Het bloed der Ieren liep by golven
In d'opgeschuimden Oceaen.
XX.
Wy streden dapper met de zwaerden.
'k Zag 's morgens stryders, schoon van lok,
'k Zag maegdenminnaers, en geliefden
Van weduwen, in d'eersten schok
Gevlucht. Daer kwam geen maegd hun baden
In 't warme bad, met wyn beladen.
koning Orn smoorde in zyn bloed
By Alasund: de zwaerden knersten.
Ik zag het bloedig maenschild bersten:
Dit brak der helden trotschen moed.
XXI.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Het hooggezwaeyde moordstael dronk
Het bloed, terwyl het roode speergoud
Op harnasschorssen wederklonk.
Nog eeuwen zal me op Angul toogen
En zien met langbewondrende oogen
De plek, waer eens het vorstenheir
Ten zwaerdspel samentrok: het vleugel-
gedrocht, de draek, vloog zonder teugel
Daer rond, en baedde in 't wondenmeir.
XXII.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Wordt hem den dood steeds toegekaetst,
Den held, die, in den storm der speeren,
Tot voorbeeld de eerste wordt geplaetst,
Ook hy beklaegt zyn gryze dagen
Wien nooyt de kryg de borst deed jagen.
't Is hachelyk den arendsbek
In 't zwaerdenkampspel op te wekken;
Maer laffen blyven 't leven rekken,
En hebben aen een hart gebrek.
XXIII.

Wy streden dapper met de zwaerden.
Dit noem ik waerlyk schoon en wel,
Dat, by het bloedig samentreffen,
De een jongling d'andren tegensnell',
Dat voor den man de man niet wyke.

Dit strekte t' allen tyd ten blyke

Van d'adel eens heldhaften mans.
De maegden zullen steeds hen kiezen
Die by den stryd geen moed verliezen,
Maer juichen in der zwaerden glans.
XXIV.
Wy streden dapper met de zwaerden.
't Is my bewezen nu voor 't eerst,
Dat overal by stervelingen
't Bevel der schikgodinnen heerscht.
Neen, niemand kan het tegenstreven;
'k Dacht nooyt, dat Ella zou myn leven
Doen knotten, toen ik in de golf
't Gewicht stiet van de schepenbalken,
En prooy bezorgde aen bloedge valken,
Aen Schotlands uitgevasten wolf.
XXV.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Dit strekt tot blydschap aen myn geest.
'k Weet, dat de banken van den Krygsgod
Gereed staen voor het heldenfeest.
Dra zal het bier, met volle teugen,
Uit kromme schedels ons verheugen.
Geen held, die treedt in Odins prael,
Zucht over 't weggevloden leven:
't Woord zal niet op myn lippen beven,
Wanneer ik stap in Odins zael.
XXVI.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Hoe zou, door eedle wraek gespoord,
Het kroost van Asloeg tot den laetsten
Ter hulpe snellen in dit oord,
Indien 't nauwkeurig mogte weten
Wat my gebeurt, wat slangenbeten

My hier, in onverdraegbre pyn,
Verscheuren. Ja, zy zouden 't loonen!
Ik schonk een moeder aen myn zonen,
Die wil dat ze onverwrikbaer zyn.
XXVII.
Wy streden dapper met de zwaerden.
Het erflot, door geen mensch getart,
Genaekt my: gram is de adderbete:
En slangen nestlen in myn hart.
'k Verwacht, dat Odins stalen roede
Dra over Ellas maegschap woede.
Myn' zonen zal, om 't moordbedryf,
Het bloed in 't aenzicht zyn gestegen.
Der stoute jongelingen degen

Veracht het rustig scheêverblyf.
XXVIII.
Wy streden dapper met de zwaerden.
't Verzamelde een en vyftig keer
Tot schitterende volksgevechten,
Door de omgezonden pyl, het heir.
Nooyt dacht ik, glorieryk gerezen,
Dat ooyt een vorst er konde wezen,
Wiens deugd my zou te boven gaen.
Jong verwde ik 't zwaerd alreeds. Tot Oden
Zal 't schikgodinnenchoor my nooden.
My past geen sterven in getraen.
XXIX.
'k Verlange nu om af te scheiden.
My roept der dienaressen mond
Tot zich, die, uit 's Verdelgers hallen,
Ter opontbieding, Odin zond.
'k Wacht Schikgodinnen aen myn zyde;
Op de eereplaetse drink ik blyde
Het bier: 'k zal sterven met een lach.
Myn levensstonden zyn verloopen,
Myn levensstonden zyn verloopen,
Ja, ik wil sterven met een lach.

Ragnarr en Torhout - Luit van der Tuuk. - http://www.gjallar.nl/plaatsen_Torhout.html

Luit van der Tuuk schrijft onder andere het volgende:
Van de historisch gedocumenteerde vikingleider Ragnarr zijn we minder goed op de hoogte, omdat van hem slechts enkele contemporaine vermeldingen zijn overgeleverd. Ragnarr (*Raginarius*) duikt voor het eerst op in de bronnen als hij van Karel de Kale de *cella* Torhout (Turholt) in Vlaanderen ontvangt, mogelijk na het Verdrag van Verdun in 843 (3). Doch het is eerder denkbaar dat Ragnarr al voor 843 in Torhout gestationeerd werd, want Karel had al

sinds 840 de militaire suprematie in Vlaanderen. Het klooster Torhout wordt door Lodewijk de Vrome ten dienste van het zojuist gestichte bisdom Hamburg overgedragen om 'altijd ter beschikking te staan' (4). Uit Rimberts woorden valt op te maken dat Torhout de belangrijkste bron van inkomsten was van het bisdom. Het klooster moet de bisschop en de clerus voorzien van voedsel en andere noodzakelijke zaken. De overdracht aan Ragnarr van het koningsgoed Torhout lijkt geen willekeurige keuze te zijn. Het ligt even ten zuiden van het net opkomende Brugge, een waarschijnlijk Scandinavische handelsnederzetting (5). Brugge aan de Reie vormde een goede uitvalsbasis in het gebied van de Schelde, de rivier die de grens met het rijk van Lotharius vormde

Torhout wordt in vroeg-middeleeuwse bronnen alleen genoemd in verband met het klooster. Dat klooster komen we voor het eerst tegen in de *Vita Bavonis*. Volgens dit heiligenleven zou Sint Bavo kort voor zijn dood, rond het midden van de zevende eeuw, broeder Domlinus uit *Turholtensis monasterii* (het klooster van Torhout) bij zich geroepen hebben. (2) Vervolgens vernemen we pas weer iets over Torhout in de door Rimbert geschreven *Vita Anskarii*, het leven van de heilige Anskar. Deze missionaris, en nadien ook bisschop van Hamburg-Bremen, bleek te beschikken over de 'cella' Torhout. We vragen ons af hoe Anskar aan goederen op zo'n grote afstand van zijn Saksische standplaats is gekomen.

Anskar zou volgens Rimbert, de schrijver van de *Vita Anskarii*, Deense en Slavische jongens uit gevangenschap hebben vrijgekocht om ze voor de eredienst op te leiden. Enige van die jongens stuurde hij naar het klooster Torhout. (3) Op grond van de volgorde van de gebeurtenissen in het relaas van Rimbert kunnen we deze gebeurtenis in de late jaren twintig of de dertig van de negende eeuw plaatsen.
Het klooster Torhout komt in zijn verhaal uitgebreid aan de orde. Dat is niet zo vreemd, want Rimbert was zelf in dit klooster opgeleid. Het zou dus kunnen dat hij één van de door Anskar vrijgekochte jongens was. Hij was bevriend met Anskar en volgde hem in 865 op als bisschop van Hamburg-Bremen. Volgens de kroniekschrijver Adam van Bremen verbleef Rimbert al als kind in het klooster Torhout. (4) En daardoor is er wel eens gesuggereerd dat hij ook in de omgeving van Torhout is geboren, daarover is echter niets bekend.
Na de dood van keizer Lodewijk de Vrome in 840 werd het Frankische rijk onder zijn zonen verdeeld. Zo kwam het klooster Torhout en alle toebehoren in het rijk van de Westfrankische koning Karel de Kale te liggen. Deze droeg het goed, nota bene het bezit van het Oostfrankische bisdom Hamburg-Bremen, over aan de Noormannenaanvoerder Ragnarr, waarschijnlijk in een poging om hem aan zich te binden. Want Karel had dringend een militaire bezetting in het Scheldegebied nodig om het hoofd te bieden aan het overwicht in de Scheldemonding van zijn rivaal Lotharius. Deze vorst had zijn positie weten te verstevigen door aan hem getrouwe Denen in het Zeeuwse kustgebied te stationeren. Hierdoor kreeg Lotharius hier niet alleen de suprematie, maar hij verschafte zich zo ook een gunstige uitgangspositie voor een inval in het Westfrankische rijk.
Zoals gezegd ligt Torhout niet ver van Brugge. Deze snel opkomende handelsplaats, gunstig gelegen aan een zeearm, had een sterk Noords karakter. De naam Brugge is van overzeese oorsprong, mogelijk afgeleid van het oud-Noordse *Bryggja* (=aanlegplaats). Waarschijnlijk had Karel deze handelsplaats in gedachte als uitvalsbasis. En dat zou de schenking van het nabije Torhout aan zijn vazal Ragnarr kunnen verklaren.

Na de overdracht van Torhout aan Ragnarr weken de meeste kloosterlingen uit, maar enige vrijgekochte Denen en Slaven bleven achter 'ten dienste van Ragnarr'. (5) Voor het vervolg van de gebeurtenissen wenden we ons weer tot het relaas van Rimbert: 'In die tijd toen Anskar het klooster te Torhout had, en het bezoeken van de heidenen zijn zorg was, zodat hij hen kon

helpen, zorgde hij ervoor dat enige jongens die hij van de Noormannen of de Slaven had vrijgekocht werden opgevoed in datzelfde klooster, zodat ze konden worden opgeleid voor de heilige strijd. Toen dit klooster werd overgedragen aan Ragnarr nam hij enige van deze jongens in zijn dienst, en hierdoor werd de bisschop zenuwachtig. In een visioen, dat hij kort daarop had, leek het alsof hij naar een bepaald gebouw was gekomen waar hij koning Karel en Ragnarr vond. Hij leek hen met betrekking tot deze jongens verwijten te maken en hij zei dat hij hen had opgeleid om de almachtige God en niet Ragnarr te dienen. Nadat hij dit gezegd had tilde Ragnar zijn voet op en schopte hem tegen zijn mond. En toen dit gebeurde meende hij dat de heer Jezus Christus bij hem stond en tegen de koning en Ragnar zei: 'Bij wie hoort deze man, die je zo schaamteloos behandelt? Bedenk dat hij een Heer heeft en daarom zal dit niet ongestraft blijven.' Toen hij dit gezegd had waren ze bevreesd en angstig, waarop de bisschop wakker werd. De hemelse wraak die Ragnarr trof toont aan hoe waar deze openbaring was. Want kort daarop raakte hij in ongenade bij de koning en verloor het klooster en alles dat hij van de koning had ontvangen, nooit meer heeft hij zijn vroegere gunsten herkregen.' (6)
We laten dit achteraf gereconstrueerde visioen voor wat het is en stellen alleen vast dat Ragnarr het klooster was kwijtgeraakt. We kunnen slechts gissen naar de reden waarom hij bij Karel de Kale in ongenade was gevallen. Uit wraak heeft hij vervolgens een aanval op het Seinegebied in het hart van het rijk van Karel de Kale ondernomen, waarbij ook Parijs werd aangevallen.

Arthur Giry in zijn ‘ **Histoire de la ville de Saint-Omer et de ses institutions jusqu'au XIVe siècle’ -** schrijft verder het volgende:
In het tweede deel van de 9de eeuw kreeg men in Vlaanderen te maken met de invasie van de Noormannen. Hun invallen versterkten onder andere het feodaal stelsel. Boudewijn met de Ijzeren Arm – *of moeten we eerder zeggen Boudewijn van de arm van de Ijzer* – had bij het bestrijden van de Noormannen zoveel succes dat hij hier zijn gezag kon vestigen en nadat hij getrouwd was met de dochter van Karel de kale, graaf werd. Daar zien we voor het eerst Vlaanderen ontstaan. Om de Noormannen te weerstaan, werden de kloosters versterkt. Daarbij werden ook de wijken die bij deze kloosters ontstaan waren, eveneens versterkt. Er werden in het land sterke kasteelen gebouwd waarvan de bewoners ‘kasteleinen’ genoemd werden.
Deze fortificaties waren belangrijk bij de stedenvorming. Alleen deze versterkingen konden veiligheid in deze onveilige eeuw.

Het polypticum

Abt Adalard *liet rond* **855** *onder andere* **een ‘polypticum’** *opstellen waarin hij alle rechten en bezittingen die de abdij had, liet optekenen en daar behoorde ook Pupueringa villa bij. (32)*

XXVII
In Pupurninga villa habet **ecclesiam** cum bunariis XVIlI.
Mansum I indominicatum. De terra arabili bunaria CLUIII.
De silva grossa faginina et minuta mixta bunaria CCCC,
ad saginandos **porcos DC.**
Mansa XLVII et semis. Ex his X constant bunariis XXIIII. Itemque X, bunariis XX. Itemque X, bunariis XV. Illi alii omnes per bunaria XIII. Et ille dimidius bunaria VIII.
Resident in eis **servi IIII ;**

faciunt in ebdomada III dies. Ancille IIII faciunt camsiles IIII.
[p. 19] Alii **ingenui** faciunt II in ebdomada dies et ille i**ngenue** femine solunt unaquaque denarios IIII.
Lunarium nullum.
Luminarios CLXXIIII ; inde veniunt libre II, solidi XVIII.
Herescarii CVIIII ; veniunt solidi XIIII, denarii VII.
De terra censali hoc est de aliquibus supradictis mansis solidi XI.
De terra censalii incultis et infructuosis bunaria CXVIII,
veniunt in censum de formaticis pense XXI, aucas XXV.
Ad host carros II. Ad vineas carros II. Ille
IIII ancille parant **de brace modia X.**
Unusquisque pullos II, ova X, in tertio anno porcum I, valente denarios IIII. Ille
maior habet mancipia IIII. De bunariis X veniunt de mel sextarii III.
Godobert caballarius habet casam indominicatam cum aliis casticiis ; de terra bunaria LXXXVI, silva minuta bunaria IIII ; mancipia VI.
Mortbert caballarius habet casam indominicatam cum aliis casticiis ; terram bunaria XX ; silva minuta bunaria XII et semis ; mancipia X ; mansa IIII, per bunaria XII ;
resident in eis ingenui qui nihil aliud faciunt per totum annum nisi II dies in ebdomada.
Dat unusquisque eorum pullum I, ova V. Isti arant unusquisque bunari et colligit I et caballicat. De terra censali bunaria XII, veniunt de mel sextarii II.
Porcarius unus habet bunaria III ad vestitum.
Item de bunariis III solvunt flascones XII, scutellas C.
Engeten habet bunaria IIII, arat bunaria semis et operatur unaquaque ebdomada I diem.
Radeken habet bunaria III, arat bunaria semis et facit in ebdomada II dies.
Aldbert bunaria IIII, facit similiter.
Abbo bunaria V, arat semis.

Juliaan Opdedrinck *bestudeerde dit 'polypticum' reeds, maar we baseren ons hieronder op de uitgebreider studie van* **Frans Thevelin** *die deze akte als onderwerp nam van zijn proefschrift in 1959 – 1960. Deze thesis is te vinden in het stadsarchief te Poperinge.*

Frans Thevelin begint met het berekening van de oppervlakte van het domein van de abdij. Hij telt alle gronden waarvan sprake op en komt tot een totaal van 1727, 5 bunders of omgezet naar onze hectare: 2392,587 hectaren.
En hij concludeert daarbij dat de oppervlakte van de huidîge stad Poperinge – dus zonder de hedendaagse buitengemeenten – 4761 ha is. In het polypticum wordt dus ongeveer de helft van deze oppervlakte beschreven. De helft van Poperinge viel dus onder de abdij van Sint Berten.

De andere helft werd bewoond door mensen die **luminarii** *en* **herescarii** *genoemd worden. De ' luminarii' zo legt Frans uit, kregen deze naam omdat zij een cijns dienden te betalen in was of in geld. Dat was werd in beginsel gebruikt om de kerk te verlichten en vandaar dat zij Luminarii genoemd worden.*

Luminarios CLXXIIII ; inde veniunt libre II, solidi XVIII.

In Poperinge dienden deze echter de som van 2 pond 18 schellingen te betalen.
Betekende dit misschien dat men er niet genoeg bijen had om de nodige was te produceren? Of was dit gewoon al een gemakkelijk manier om deze cijns te betalen?
Er waren 174'luninarii' en zij maakten 17 % uit van de Poperingse bevolking, wat in vergelijking met andere domeinen veel is. Alleen Terwaan zelf overtreft dit percentage.

Herescarii CVIIII ; veniunt solidi XIIII, denarii VII.

De herescarii is een andere groep schatplichtigen en deze dienen diensten 'te voet' te doen. Er waren in Poperinge 109 herescarii die samen 14 schillingen en 7 penningen dienden te betalen.

Over de verdere **verdeling van de grond,** *komen we heel wat te weten.*
De kerk van het domein – dus de Sint Bertinuskerk – heeft 18 bunder grond
De herenhoeve of 'mansus l'indominicatus'

Mansum I indominicatum. De terra arabili bunaria CLUIII.
De silva grossa faginina et minuta mixta bunaria CCCC, ad saginandos porcos DC.

heeft 158 bunders landbouwgrond en 400 bunders bos bestaande uit 'silva grossa faginina' of beukenbos en 'silva minuta' of kreupelhout.
In deze bossen kunnen er 600 varkens gehouden worden.

De varkens van Poperinge

De varkensteelt was alleszins één van de belangrijkste opbrengsten van het Poperings domein. 600 varkens is heel veel in vergelijking met de andere domeinen, die weliswaar veel kleiner waren en waar men 20 of maximum 30 varkens kon houden.
De 'beukenbossen' bestonden uit beuken en eiken, en men gebruikte de beukenoten en de eikels voor de opkweek van de varkens. Ik neem aan dat de latere heerlijkheid 'het Swynland' niet voor niets die naam gekregen heeft.
Hiervoor werd er door de proost een aparte functie in het leven geroepen de **Porcarius** *of de zwyneboer. Deze porcarius kreeg een eigen stuk grond van 3 bunders.*
En Poperinge was het enige domein dat een dergelijke 'zwyneboer' had.

De varkens van die tijd die door de 'zwenders' gekweekt werden, waren nog niet zo ver verwijderd van het wilde everzwijn.
Het 'swyn' – zowel in Noorwegen als in Poperinge – zo genoemd, was al heel lange en 'heilig dier'. De Kelten 'aanbaden' het zwijn al. Zij kweekten ganse kudden en de gezouten hammen waren toen reeds een handelsproduct.
Het warken was natuurlijk belangrijk in de voeding en op hun ceremonies stond het zwijnevlees hoog aangeschreven.
Toen al was het bier met een schelle van de zeuge.

Ook bij de Germanen was het zwijn prominent aanwezig. In onze streken werden tijdens vieringen van het Joelfeest everzwijnen geofferd aan het godenpaar Freyr en Freya, die steeds vergezeld waren door de heilige zwijnen Guldenborste 'gulden borstel'en Hildiswin.

De naam van 'guldenborste' klinkt misschien raar maar in Poperinge zegt men nog steeds een 'swyntje' tegen een klein borsteltje. De vroegere haren op de

rug van de zwyns, werden immers gebruikt om borstels van te maken.
Freyer is een god van de vruchtbaarheid.
De offers aan Freyr bestonden voornamelijk uit paarden, runderen en varkens. Op de Joelavond offerde men het zoeneverzwijn of 'sonalgultr'. Het everzwijn waarvan men geloofde dat het toch telkens weer tot leven kwam.
Freya, de zuster van Freyr reed op een zwyn Hildiswin, wat zoveel betekent als het 'everzwijn van het gevecht'. Zij werd liefkozend 'Syr' of zeug genoemd.

Naast de uitgestrekte bossen, hadden we **de vruchtbare grond** *die in het totaal komt op 1170 bunders of 1620 hectaren. Dit was 67 % van de totale oppervlakte van Poperinge.*
De landbouw werkte met het toen gangbare drieslagstelsel : het eerste jaar wintervruchten, het tweede jaar zomervruchten en het derde jaar bleef de grond braak liggen en liet men de dieren er op grazen.
Er bleef dus maar 8 % over van de oppervlakte van Poperinge die als **woeste gronden** *konden gezien worden, wat wel uitzonderlijk weinig was.*
Deze woeste gronden werden gebruikt voor ***de bijenteelt*** *en de kweek van wat runderen en ganzen.*

De hoven
Het Vroonhof

In eerste instantie gaan we eens kijken naar het Vroonhof, of de eigen hoeve van de proost, het Mansum indominicatum.
Het Vroonhof had 218 ha 83 are landbouwgrond en 554 had beukenbos en kreupelhout.
Het 'kreupelhout' werd vooral als brandhout gebruikt.
We zijn zelf overtuigd dat een deel van dit laatste bos bestond uit het Helleketelbos dat zeker van af 1500 alleen als brandhoutbos dienst deed.
Eigenaardig is, zegt Frans Thevelin, dat dit Vroonhof geen weide omvatte, dit in tegenstelling met de meeste andere domeinen van de abdij.
Ik neem aan dat de 'weide' eigenlijk wel bestond maar reeds langer gebruikt werd als cijnsgrond door de vrije Poperingenaars Ik denk ten andere dat een deel van deze weidecijnsgrond bestond uit het Rekhof en Pamele.
De 'leiding' van het Vroonhof werd gegeven aan een **'major'** *. Deze major bechikte zelf over 10 bunders grond die hij kon gebruiken voor zijn* **bijenteelt** *want hiiervoor diende hij 3 sectarii (12,75 liter) honing 'de mel' te betalen.*
Wij hebben de indruk dat zijn hoeve stond op de Kouter.
Het vroonhof werd bewerkt door de lijfeigenen, de 'servi' en de vrijgeboren boeren of de 'ingenui'.
Er waren maar **4 lijfeigenen** *in Poperinge. Zij dienden drie dagen per week te werken op het Vroonhof maar voor de rest bewoonden en bewerkten zijeen wellicht kleine 'mansus' of hoeve. Een vrouwelijke lijfeigene werd een 'ancillae' genoemd.*
Zij moest jaarlijks **één lijnwaadstuk** *maken. Ook hierin is Poperinge uitzonderlijk, want het is het enige domein van het polypticum dat lijnwaad moet voortbrengen.*
Als de vertaling goed is, betekent dit ook dat Poperinge toen reeds een vorm van vlasteelt kende. Zij dienden daarbij ook nog jaarlijks 2 kippen en 10 eieren te leveren en om de drie jaar een varken dat 4 penningen waard was.

Het bier

Daarbij komt – wat ons speciaal interesseert – dat deze 4 ancillae samen 10 mud mout - **brace modia X -** *dienen te bereiden. Dat is voor elk 2,5 mud mout of 170 liter.*

Het zou mij echter niet verbazen als we hier eigenlijk effectief reeds mogen spreken van brouwsel of bier.
Het zijn dus de vrouwen die – zoals bijna overal anders - in Poperinge het bier brouwen.
De hoeveelheid, zo schrijft Frans Thevelin, is veel minder dan overal elders, waar iedere ancilla 10 mud moet bereiden of dus 680 liter.
Er waren **44 'ingenui'** *in Poperinge. Zij dienden 2 dagen per week op de velden van het Vroonhof te werken. Daarnaast hadden zij hun eigen hoeven, zodat we in het deel van Poperinge dat onder de abdij viel,* 47 boerderijen *hadden.*
Hun huisvrouwen dienden elk 4 penningen per jaar te betalen. Voor hen was de karweidienst reeds vervangen door een 'cijns' wat in de verschillende andere domeinen van Sint Berten nog niet het geval was.
Een karwei die door alle Poperingse boeren, zowel lijfeigenen als vrijgeborenen diende verricht te worden, waren de ***vervoerdiensten*** *of het* ***karren****. Deze vervoerdiensten komen voor op alle domeinen, ze moeten verricht worden voor de legerdienst en voor het wijnvervoer. Iedere boer moest tweemaal per jaar 'karren'.*
Een dergelijk vervoer voor de doortrekkende legers, zou ten andere nog eeuwenlang gewoonte blijven.

Naast de Poperingse boeren waren er ook nog 'de caballarii' of paardenmannen die diensten met hun paard moesten bewijzen. Hun diensten bestonden uit het overbrengen van boodschappen en misschien ook uit het begeleiden van de heer proost. In deze poluypticque worden de twee caballarii Godobert en Mortbert apart genoemd.

Hunfrid van Terwaan

(ook wel Hunfrid van Prüm) (gestorven 871) was gedurende dertien jaren, van 856 tot 8 maart 869 bisschop van Terwaan. Hunfrid gaf er zelf de voorkeur aan om in de Eifel, in de Benedictijnse abdij van Prüm te blijven, waar hij al op zeer jeugdige leeftijd als oblaat was ingetreden. Paus Nicolaa I dacht daar echter anders over en benoemde hem in 856 tot bisschop van Terwaan als opvolger van Folwin.
In 860 kreeg zijn diocees te maken met een grote inval van Deense vikingen. Dezen stonden onder leiding van **Weland.** Zij plunderden onder andere de abdij van Sint-Bertinus en de stad Sint-Omaars en verwoestten het Ternaasland zoals de streek rond Terwaan genoemd werd. Bij deze grote inval van de

Noormannen in het Ternaasland werd hij gedwongen te vluchten. Hij zou voor zijn mensen in deze tijd een grote bron van kracht en troost zijn geweest.
Na deze traumatische gebeurtenissen zou Hunfrid aan de paus hebben gevraagd of deze hem van zijn functies kon ontheffen en of het hem zou worden toegestaan om naar de abij van Pruüm terug te keren. Dit werd door paus Nicolaas I natuurlijk geweigerd.

In '**Histoire de la ville de Saint-Omer et de ses institutions jusqu'au XIVe siècle'** schrijft de auteur **Arthur Giry** het volgende:
De invasies van de Noormannen worden ons verteld door verschillende auteurs. Folquin vermeldt in zijn Cartularium drie maal de aanwezigheid van de Noormannen te Sithiu – op de 1ste juni 860 – de 28ste juli 878 en de 26ste december 891.
De auteur van de 'Mirakels van Sint Bertin' spreekt maar van twee invasies – één op de 1ste juni 860 en een rond 890. De compilator van de 'Gestes des Normands' laat de Normannen vier keer in het land komen. Volgens hem, plunderden de Noormannen Sithiu reeds in 845 – en in 861 plunderen zij de streek. In 881 staken zij de versterking in brand maar kon het klooster zich wel verdedigen en bleef het behouden. In het jaar 890 plunderden ze de steek van Amiens en de Somme.

Bij het 'bezoek' van de Noormannen in 860 hadden de monniken de abdij verlaten en zich terug getrokken in het hogere gedeelte van de stad. Vier onder hen – zo vertelt de legende – hadden echter geweigerd het klooster te verlaten. Ze wilden eerder sterven dan het klooster tot een ruïne te laten slaan. Ze stierven als martelaren.
In 861 werden niet alleen de vernielde delen van de kerk hersteld, maar er werd ook een hoge toren gebouwd, een donjon om de verdediging te verbeteren.

In 864 stierf **Adalard,** de abt van Sint-Bertinus en het was bisschop **Hunfrid** van Terwaan die deze functie voor twee jaar overnam. (864-866), maar op 19 juni 866 verving koning **Karel de Kale** hem door een van zijn vertrouwelingen, **Hilduin** (gestorven 7 juni 877), die het abtschap van de abdij van Sint-Bertinus voor een bedrag van 30 livres kocht.

In '**Histoire de la ville de Saint-Omer et de ses institutions jusqu'au XIVe siècle'** schrijft de auteur **Arthur Giry** het volgende:

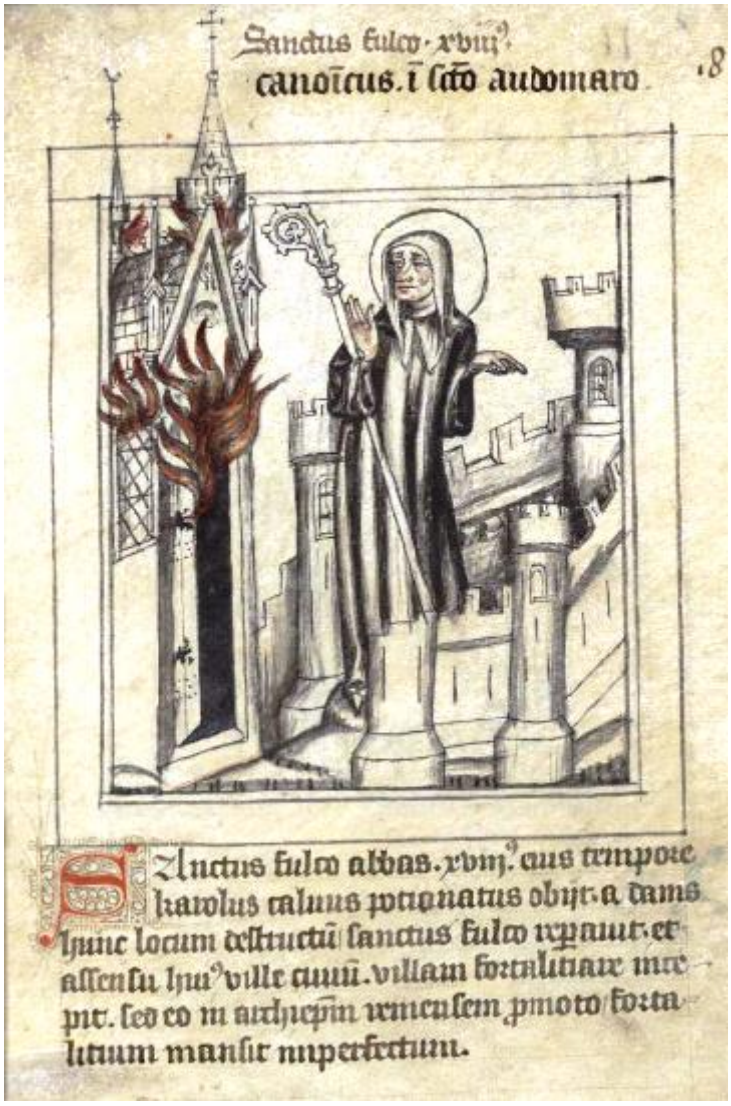

In 874 vernieuwde Karel de Kale, de privilegies van de abdij, waarbij onder andere twee kerken vermeld werden die de opbrengst van een markt kregen. Folquin zag in deze concessie het begin van de tolrechten die de abdij verwierf. Het is ook duidelijk dat er toen reeds een aanzienlijk dorp rond de abdij was gegroeid.
Toen de Noormannen in 878 en 891 aanvielen was Sithiu al gegroeid tot een 'oppidum' of stad met versterkte muren.

In 'Creating the Monastic past in medieval Flanders' schrijft **Karine Usé** *dat de opvolger van Hilduin de kanunnik* **Fulk of Fulco** *was. Tijdens zijn eerste termijn als abt probeerde hij de verdediging van Sint Omaars uit te bouwen, maar dit werk kon niet vervolledigd worden en de abdij werd in* **878** *in brand gestoken. In* **882,** *bij de dood van Hincmar, werd* **Fulco** *aartsbisschop van Reims en verliet Sint-Bertin om pas na 10 jaar terug te keren.*
In deze tijd was het een zekere Ralph die de abdij bestuurde. Deze was ook effectief familie van Boudewijn van Vlaanderen.

Voor het jaar 881 – halen we nog het verslag aan uit het **"Jaerboek der stad en oude cassely van Kortryk'** *– zodat we het verhaal van de Noormannen kunnen afronden.*

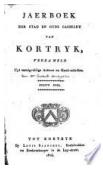

Jaerboek der stad en oude Casselry van Kortryk, verzameld uyt menigvuldige ...

Door Jacques Joseph Ignace Goethals-Vercruysse

881
De Lente met een droog weder beginnende verlieten de Noordmannen hunne legerplaets te Kortryk en hernaemen hunne verwoestingen – een deel viel op Doornyk welke Stad eyndelinge overmeestert wierd eu zoodaenig verdelgt dat zy ontrent dertig iaeren onbewoont lag.

De overgeblevene inwóónders naer Noyon gevlugt zynde - alwaer Heydilo die dóór de geestelykheyd en het volk tot opvolger van Reinheknus gevraegt was, dit jaer Bisschop gewyd is.

Eene Steer sterre de welke ontrent dezen tyd gezien wierd boezemde het gevlugte volk de vreeze in van nog langdueriger aenstaende rampen en inderdaet de Noordmannen naer de verwoesting van Doornyk trokken op **Ypere** - het geene alsdan nog maer een Kasteel was - het welk in den winter dóór de aldaer rond liggende bosschen en morasschen niet konde genaedert worden en nu ook met de Kerk van St Maertens en omliggende woonsteden verbrand wierd.

Van daer wenden zig die Barbaeren langs Meessen en **Poperinghe** naer Vuerne dat nog maer onlangs dóór wylent den Graeve Baudewyn den Yseren met vestingen versterkt en dóór de Graevinne Judith met d Abdy van den H. Nicolaus veciert was - alle welke plaetsen ook het vuer en t zweêrd beproefden zoo als Steenvoorde, Belle, Cassel en andere steden en plaetsen langs waer die woedende benden optrokken om Atrecht en Cameryk te gaen overmeesteren terwylen andere Boulogneu ook veroverden naer dat zy hun weder in de maend July over de riviere de Somme vervoegd hadden - dunkende dieper in Vrankryk te dringen - wierden zy dóór den Koning Lodewyk gestut en by Saucourt twee mylen van St Valery dusdaenig geslaegen dat ze ontrent 8000 mannen- meest ruyterye - met hunnen Koning Germo ter plaets lieten en het overig gedwongen wierd in groot wanorde de Somme weder over te trekken - welke nederlaeg hun dusdaenige vreeze inboezemde dat zy benevens de bezettinge die sy te Kortryk gelaeten hadden in eene sterkte - welkers vestingen waeren naer hunne gewoonte van hout met aerde opgevolt - sy de vlugt naemen langs Gend - alwaer zy hunne schepen wederom herstelden en zoo een deel te water en de andere te lande de Schelde en Maeze optrokken - alles onderweg uyt vraek schrikkelyk verwoestende.

Zy verzaemelden zig in de Betuwe tusschen de Maes en den Rhyn alwaer zy den winter dóór bragten en zig tegen allen overval dekten met een sterkte te Haslou – ‘t gene waerschynelyk is Asselt - by de stad Graeve.